

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

**JELNYELVI TOLMÁCS
SZOCIÁLIS ÁGAZATI KÉPZÉS
KÖZPONTI SZÓBELI TÉTELSORA**

Jóváhagyta:

Csizi Péter

szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár

Kiadva:

2023. 05. 26.

1. tétel

A hallássérülés orvosi megközelítése, audiológiai ismeretek

Mutassa be az “Audiológia” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A fül anatómiája, működése, élettani szerepe
- A hallásvesztés okai, fokozatai
- A nagyothallás és siketség definíciói és orvosi kritériumai
- A korai felismerés fontossága, a siketség genetikai tényezői
- A cochleáris implantátum
- Audiológiai szűrővizsgálatok és audiogram értékelése
- A hallókészülékek típusai

2. tétel

Hallássérültek rehabilitációja, a hallássérülés pszichológiai aspektusai

Mutassa be a “Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai” és a “Hallássérültek a munkaerőpiacon” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Kategorizáció, stigma, előítélet
- A hallássérülés szerepe az egyén kognitív fejlődésében, személyiségfejlődésében, a megismerési folyamatokban
- Tanulási nehézségek
- Énvédő mechanizmusok
- A hallássérültekkel kapcsolatos társadalmi szemlélet
- Rehabilitáció, rehabilitáció fogalma, szemléletbeli különbségek
- A szociális ellátó rendszer, szakszolgálatok
- A hallássérültek hogyan kapcsolódnak a munka világához, milyen a munkaerőpiaci helyzetük?

3. tétel

A siketek önszerveződésének történelme, siketek hazai és nemzetközi szervezetei

Mutassa be a “Deaf Studies” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A siketek önszerveződésének története, siket közösségek a történeti forrásokban
- Az egyén és csoport helyzete hogyan változott a társadalmi változásokkal, történeti, történelmi dimenzióba helyezve? A különböző korok milyen érdekérvényesítési törekvéseket, szerveződések hoztak?
- Melyek a legjelentősebb hazai és nemzetközi szervezetek a hallássérültek érdekképviselői kapcsán?
- Tapasztalatai alapján milyen tendenciákat lát napjainkban a siketek közösségi életében?
- A megismert érdekképviselői szervezetek törekvéseit tekintve, milyen azonosságokat, hasonlóságokat tapasztal?

4. tétel

A jelnyelvhasználat szociolingvisztikája, hallássérültek nyelvelsajátítása

Mutassa be a “Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro-, pszicho-szociolingvisztika)” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Nyelvelsajátítás (különös tekintettel a siket gyerekekre)
- A siketek kétnyelvűsége
- Nyelv és identitás; nyelvi attitűdök
- Nyelvelsajátítás és nyelvi szocializáció
- Nyelvi repertoár és nyelvi változatosság
- Nyelvi sokféleség

5. tétel

A siket közösség demográfiai és szociológiai jellemzői

Mutassa be a “Deaf Studies” és a “Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A hallássérült közösség szociológiai, demográfiai, iskolázottsági jellemzői, a hallássérült közösség összetétele (nagyothallók, siketek, CI, siketvak, született nagyothalló, időskori nagyothalló)
- Szociológiai fogalomértelmezés a hallássérült közösség helyzete kapcsán:
 - egyenlőtlenség
 - szociális kirekesztődés
 - kisebbség, többség
 - sztereotípia, előítélet
 - szegregáció, integráció, asszimiláció, inklúzió

6. tétel

A siketkultúra jellemzői, a siket személyek identitását alakító közösségi tényezők

Mutassa be a “Deaf Studies” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A siket kultúra meghatározása, elemeinek bemutatása
- A siket kultúra jellemzői, az eltérő szemléletmód, életmódbeli jellegzetességek, sajátos viselkedési formák bemutatása
- Alapfogalmak: deaf gain, siket identitás
- A kollektív tudás átadásának formái, történetmesélés, művészi formák, kulturális minták, viselkedési, társalgási szabályok
- A siketek oktatásának története, siketek iskoláinak megalakulása
- Siketek oktatásának formái: szegregált, integrált, inkluzív oktatás
- A siketoktatás mai helyzete, az alkalmazott módszerek, gyakorlatok, bilingvális oktatás

7. tétel

Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok

Mutassa be a “Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXXV. törvény
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
- A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény
- A Fogyatékos Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény

8. tétel

Jelnyelvészeti ismeretek

Mutassa be a “Jelnyelvészet” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi elemzési szempontok alapján:

- A magyar jelnyelv és a magyar nyelv összehasonlítása fonológiai, lexikai, morfológiai és mondattani szinteken
- A mimika szerepe a magyar jelnyelvben
- Időviszonyok a magyar jelnyelvben
- Névmásrendszer, térindexek használata a magyar jelnyelvben
- Ikonikus jelek, metaforák, idiómák és “siketes” jelek a magyar jelnyelvben

9. tétel

A fordításelmélet és tolmácsoláselmélet, valamint a jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei

Mutassa be a “Fordításelmélet alapjai” és “Jelnyelvi tolmácsolás elmélete” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Fordításelmélet és tolmácsolástudomány kialakulása
- A jelnyelvi tolmács szakma története, érdekképviselése
- A hangzó nyelvi és jelnyelvi tolmácsolás azonosságai és eltérései
- Forrásnyelv, cél nyelv
- Nyelven kívüli tényezők
- A jelnyelvi tolmácsolás folyamatának sajátosságai
- A jelnyelvi tolmácsolás területei, típusai, irányai, technikái, műfajai, fizikai és pszichés feltételei
- Jelnyelvi tolmácsolási helyzetek, csoportosításuk, a szituációkban résztvevő felek
- Kódkeverés, kódváltás
- Kulturális megfeleltetés
- Tolmács kompetenciák

10. tétel

A jelnyelvi tolmácsok és a siket jelnyelvi tolmácsok etikájának ismérvei

Mutassa be a “Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába” és a “Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A jelnyelvi tolmácsolás etikai alapelvei, alapelvek mérlegelése a dilemmás helyzetekben
- Jelnyelvi tolmácsolásra vonatkozó érvényben lévő etikai szabályok (hazai és nemzetközi szakmai szervezetek etikai kódexei)
- Tolmácsolási helyzetekben kívánatos viselkedés, magatartás
- Tolmácsszerep, határtartási szempontok
- A siket jelnyelvi tolmács szakma kialakulása és jellemzői
- Milyen szituációkban és hogyan dolgozik egy siket jelnyelvi tolmács, milyen etikai értékek alapján?
- A siket jelnyelvi tolmácsok és a jelnyelvi tolmácsok együttműködésének színterei

11. tétel

Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése, finanszírozása, munkavállalás jelnyelvi tolmácsként

Mutassa be a “Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése” és a “Munkavállalás jelnyelvi tolmácsként” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Hazánkban működő jelnyelvi tolmácsszolgálatok
- A tolmácsszolgálatok működéséhez szükséges személyi feltételek
- A tolmácsszolgáltatás finanszírozásának forrásai
- A jelnyelvi tolmácsok foglalkoztatási formái
- Szervezési/adminisztratív teendők egy tolmácsolási munka ellátása kapcsán

12. tétel

Konszekutív és szimultán tolmácsolás jellemzői, alkalmazható tolmácsolási technikák

Mutassa be a “Jelnyelvi tolmácsolás elmélete” és a “Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Konszekutív tolmácsolás definíciója
- Konszekutív tolmácsolás menete
- Milyen szituációkban preferált a konszekutív tolmácsolás
- Konszekutív tolmácsolás során gyakran alkalmazott tolmácsolási technikák bemutatása (kivárás, késleltetés, approximációs stratégia, szalámi technika, tömörítés, konkretizálás, generalizálás)
- Szimultán tolmácsolás definíciója
- Szimultán tolmácsolás menete
- Milyen szituációkban preferált a szimultán tolmácsolás
- Szimultán tolmácsolás során gyakran alkalmazott tolmácsolási technikák bemutatása (késleltetés, kivárás, anticipáció, vattázás, szalámi, konkretizálás, generalizálás)
- Hasonlítsa össze a szimultán és a konszekutív tolmácsolást, miben vannak egyik és másik nehézségei, alkalmazásának előnyei!

13. tétel

Az alacsony nyelvi kompetenciájú személyek részére történő tolmácsolás

Mutassa be az “Alacsony nyelvi kompetenciájú személyek kommunikációja” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Alacsony nyelvi kompetencia meghatározása, felismerése
- Alacsony nyelvi kompetencia okozta problémák jelnyelvi tolmácsolás során
- Kontaktusteremtés
- Kommunikációs mód kialakítása
- Kommunikációt kiegészítő lehetőségek
- Felkészülés alacsony nyelvi kompetenciájú személyekkel történő kommunikációra
- Tolmácsolás módja, alkalmazott technikák
- Kommunikációt segítő megoldások
- Lényegkiemelés, tömörítés
- Testbeszéd, mimika, rajz alkalmazása
- Együttműködési lehetőségek a jelnyelvi tolmácsok és a siket jelnyelvi tolmácsok között

14. tétel

A hatósági tolmácsolás

Mutassa be a “Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Tolmácsok együttműködése a bilingvis hatósági (közigazgatási, rendőrségi, bírósági) tolmácsolási helyzetekben
- Felkészülés a rendőrségi/ bírósági tolmácsolásra, prevenciós technikák
- Hatósági tolmácsolás ellátásához szükséges speciális ismeretek
- Hatósági tolmácsolás során szem előtt tartandó speciális szempontok (lélektani, etikai, felelősségi szempontok)
- Hatósági tolmácsolás finanszírozása, adminisztratív teendői

15. tétel

Konferencia és színházi tolmácsolás

Mutassa be a “Konferencia tolmácsolás”, a “Team-tolmácsolás” és a “Színházi tolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Konferencia tolmácsolás sajátosságai
- Konferenciaszervezők (technikusok stb.) és tolmácsok együttműködése
- Team-tolmácsolás: felkészülés a konferencia tolmácsolásra, szervezési kérdések, munkaszervezés (nyelvek, irányok, elhelyezkedés, munkamegosztás), lehetséges együttműködési módok
- Protokoll ismeretek
- Színházi tolmácsolásra való felkészülés és műfordítás során alkalmazott fordítási szempontok, technikák
- Siket jelnyelvi tolmácsok alkalmazásának lehetőségei a tolmácsolásban, együttműködési lehetőségek jelnyelvi tolmácsokkal

16. tétel

Oktatási tolmácsolás

Mutassa be az “Oktatási tolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Oktatási tolmácsolás jogi szabályozása (a tolmácsolást megalapozó jogok, órakeretek stb.)
- Oktatási tolmácsolás sajátosságai
- Oktatási tolmácsolás tendenciái
- Oktatási tolmácsolás során alkalmazott technikák, tolmácsolási módok
- Oktatásban használt szakkifejezések jelei, jelalkotás
- Tolmácsok együttműködése
- Tanárokkal, oktatókkal való együttműködés
- Siket, nagyothalló diák(ok)kal/ szülőkkel való együttműködés
- Szerepmodellek (etikai szempontú) értelmezése az oktatási tolmácsolásban

17. tétel

Team-tolmácsolás

Mutassa be a “Team-tolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Kooperációt igénylő feladatok a jelnyelvi tolmácsolásban (siket-siket jelnyelvi tolmácsok, és siket-halló jelnyelvi tolmácsok csoportjai)
- Team ideális összetétele a feladat függvényében
- Különböző szerepek a csoporton belül, és az ezekkel járó feladatok, felelősségek. Kompetencia-határok
- Együttműködési lehetőségek a szervezés, felkészülés, tolmácsolás/fordítás, elemzés, értékelés során
- Hosszútávon együttműködő teamek, összeszokottság mint érték
- Együttműködési lehetőségek a jelnyelvi tolmácsok és a siket jelnyelvi tolmácsok között

18. tétel

Az egészségügyi tolmácsolás

Mutassa be az “Egészségügyi tolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- Felkészülés az egészségügyi tolmácsolásra, prevenciós technikák
- Egészségügyi tolmácsolás ellátásához szükséges speciális ismeretek
- Egészségügyi tolmácsolás során szem előtt tartandó speciális szempontok (betegjogi, lélektani, etikai, felelősségi szempontok)
- Együttműködési lehetőségek a siket jelnyelvi tolmácsok és a jelnyelvi tolmácsok között

19. tétel

A telefonos tolmácsolás és videós távtolmácsolás

Mutassa be a “Telefonos tolmácsolás” és a “Videós távtolmácsolás” tantárgyak során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A telefonos tolmácsolás menete
- A kapcsolatfelvétel módja, ügyfélmenedzsment
- A telefonos tolmácsolás sajátosságai, nehézségei
- Az egykezes jelelés és nehézségei
- A videó-tolmácsolás menete
- A videó-tolmácsolás sajátosságai, nehézségei
- A személyes és videó-tolmácsolás összehasonlítása
- KONTAKT videó-tolmácsolás menete
- VRS, VRI hívások bemutatása

20. tétel

A médiatolmácsolás

Mutassa be a “Médiatolmácsolás” tantárgy során szerzett ismereteit az alábbi témakörök alapján:

- A médiatolmácsolás feltételei, elvárt kompetenciák
- A legjellemzőbben előforduló tolmácsolási szituációk a média területén
- A mérlegelendő szempontok a tolmácsolás feladat vállalásakor
- Felkészülés, teendők a tolmácsolás előtt
- Képernyőkép, technikai eszközök
- Team munka a médiatolmácsolásban
- Az utólagos értékelés, ellenőrzés lehetséges módjai

